

Latvijas Universitātes 74. konference
Ģeomātikas sekcija
05.02.2016

No 1918. līdz 1945. gadam izdoto Latvijas teritorijas topogrāfisko karšu pieejamība Latvijas karšu krātuvēs

Reinis Vāvers

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Karšu un ģeotelpiskās informācijas nodaļa

e-pasts: reinis.vavers@lnb.lv

Aktualitāte

- Latvijas karšu krātuvēs nav atrodamas visas Latvijā izdotās Latvijas teritorijas topogrāfisko karšu lapas.
- Viena komplekta karšu lapas atrodas dažādās krātuvēs.
- Ierobežota piekļuve digitalizētajām kartēm.
- Arī dažādos interneta resursos nav atrodamas visas izdotās karšu lapas.

Latvijas teritorijas topogrāfiskās kartes (1918-1945)

- Latvijas armijas Galvenā štāba Ģeodēzijas un topogrāfijas daļas sagatavotās kartes (līdz 1940. gadam).
- PSRS Sarkanās armijas Ģenerālštāba izdevumi.
- Vācu armijas kartes (1940-1945).
- Polijas un Igaunijas topogrāfiskās kartes - Latvijas teritorija iekļauta atsevišķās lapās.

Pārbaudītās karšu krātuves I

- Visvairāk topogrāfisko karšu lapu glabā:
 - **Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB)** – Karšu un ģeotelpiskās informācijas nodaļa,
 - **Latvijas Valsts Vēstures arhīvs (LVVA)** – fonds «Karšu un plānu kolekcija» (Nr. 6828),
 - **Latvijas Kara muzejs.**

Pārbaudītās karšu krātuves II

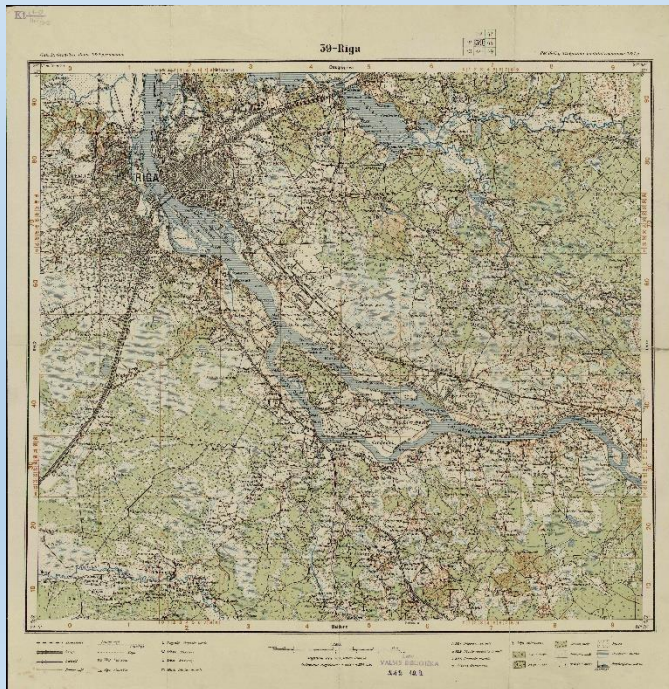
- Glabā atsevišķus topogrāfisko karšu komplektus:
 - **LU ĢZZF Karšu bibliotēka,**
 - **Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras arhīvs.**
- Glabā atsevišķas karšu lapas:
 - **Latvijas Nacionālais vēstures muzejs,**
 - **Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs,**
 - **Latvijas Universitātes bibliotēka,**
 - **Latvijas Okupācijas muzejs.**

Pārbaudītās karšu krātuves III

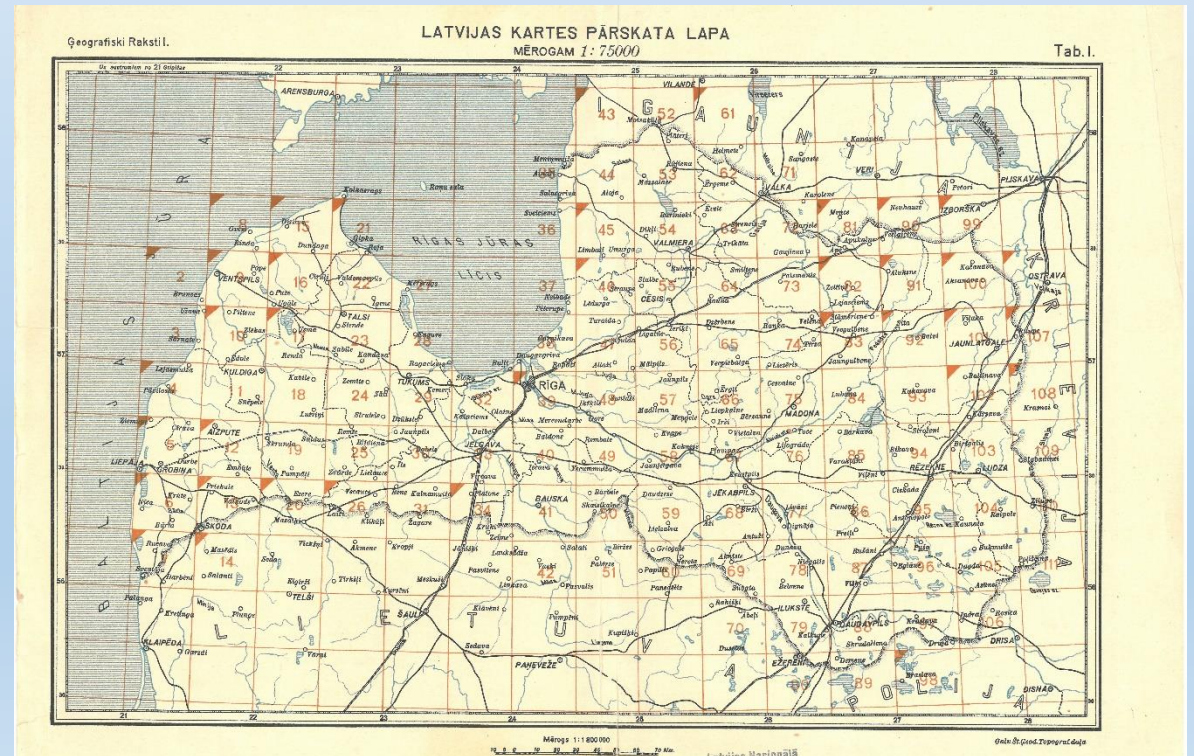
- Krātuves, kur attiecīgā laika topogrāfiskās kartes neizdevās atrast:
 - **LU Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka,**
 - **Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra fonds,**
 - **Valsts Zemes dienesta arhīvs,**
 - **Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.**

Valsts pamatkarte mērogā 1:75 000 (1922-1940)

- Noklāj visu Latvijas teritoriju (105 lapas).
- Visplašāk pieejamā - komplekti glabājas LNB, LVVA, LU ĢZZF Karšu bibliotēkā, LĢIA arhīvā, Kara muzejā.
- Pieejama arī internetā – Topografija.lv un LU ĢZZF Karšu pārlūkā.
- Atsevišķām lapām vairāki izdevumi.

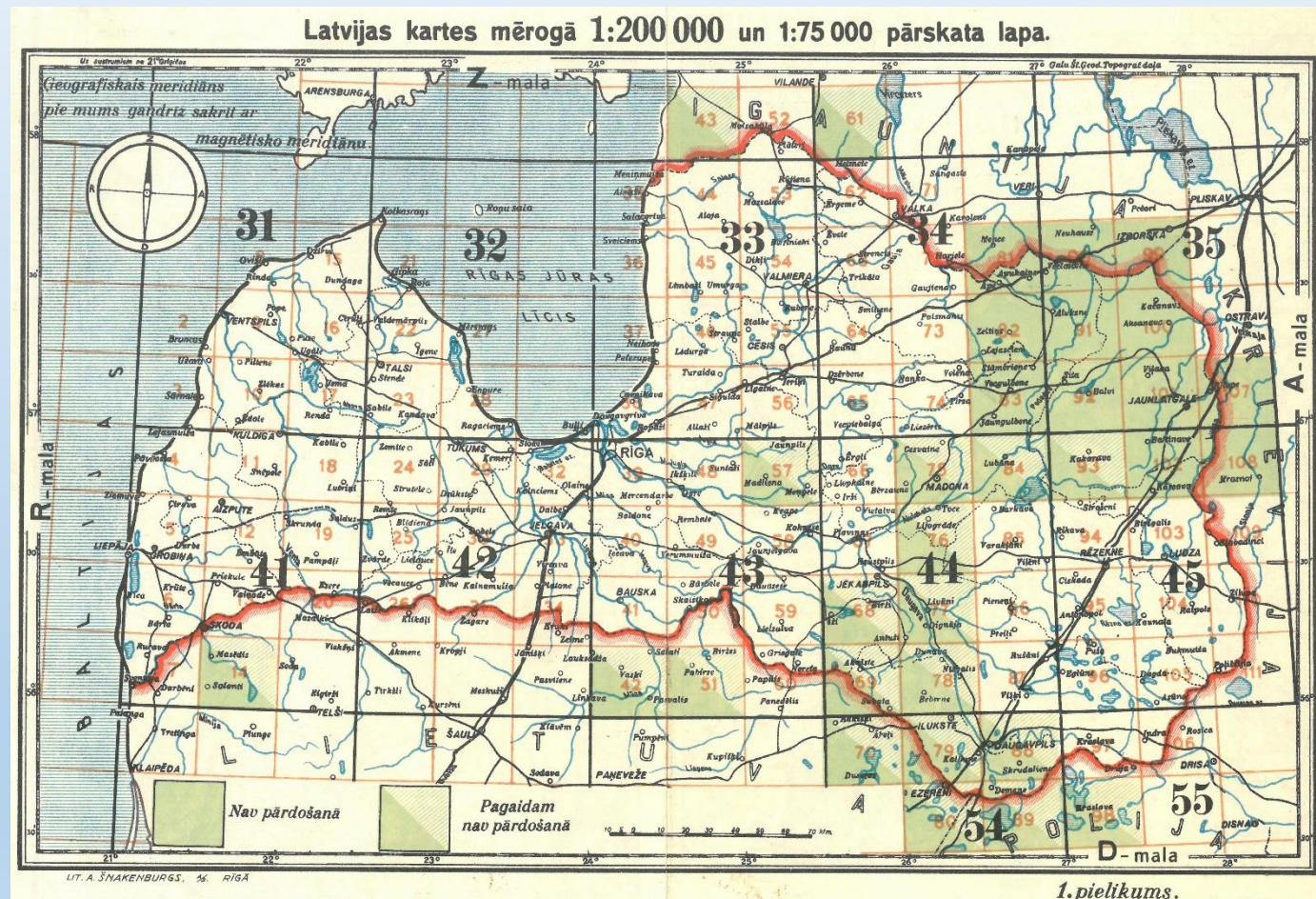
(LNB)

(LNB)

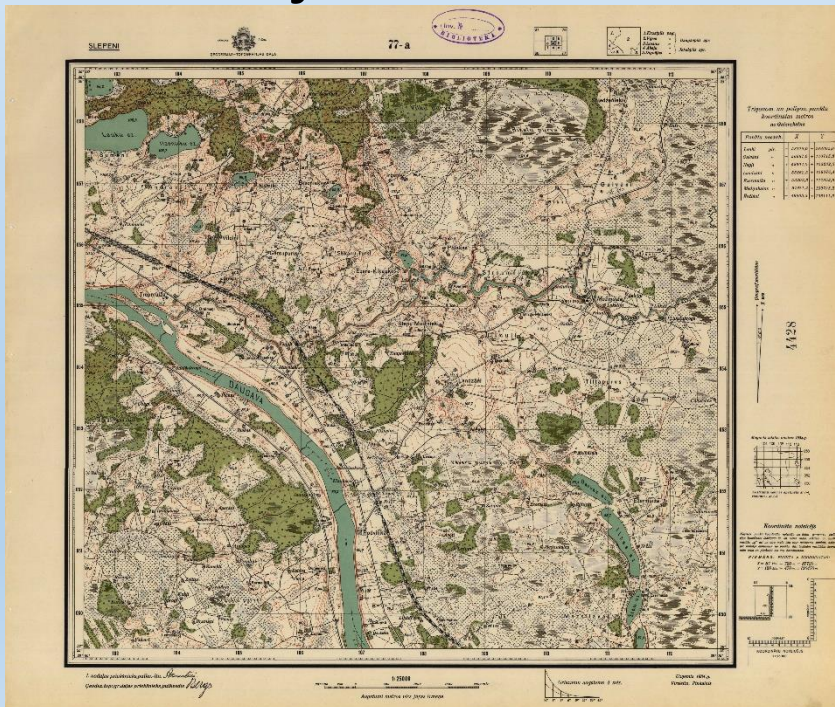
Latvijas karte mērogā 1:200 000 (1931-1940)

- Attēlo visu valsts teritoriju (12 lapas).
- Kartes nomenklatūra saskaņota ar Igauniju.
- Pieejama LNB, LVVA un Kara muzejā.

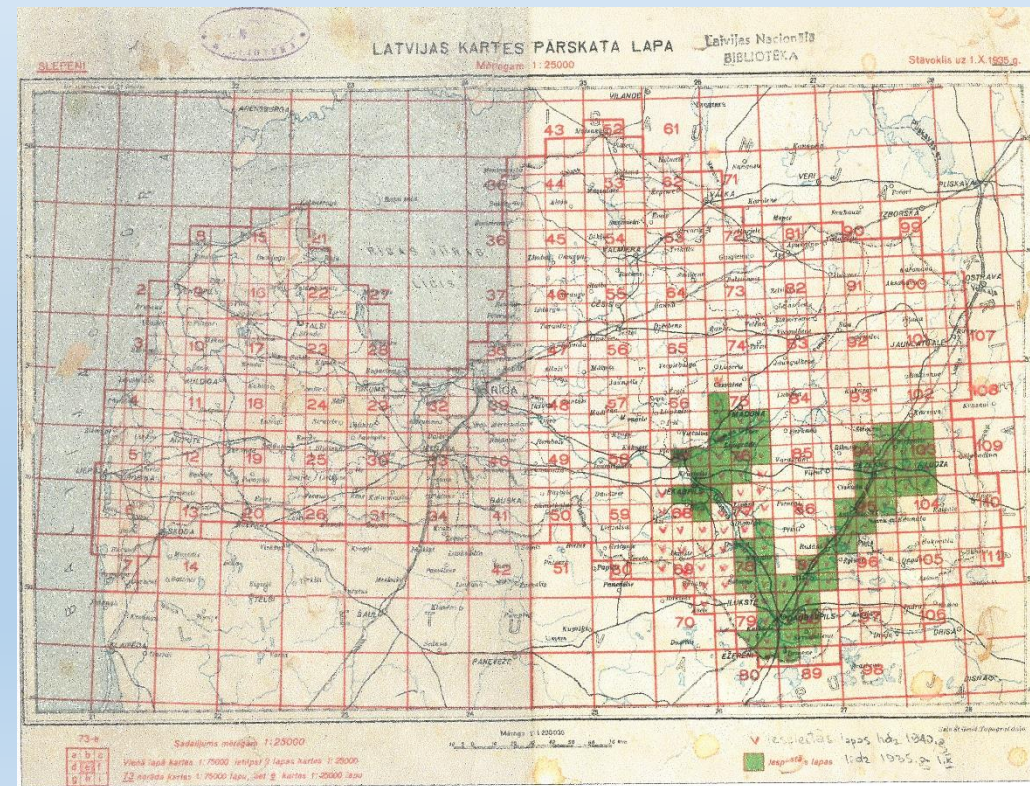

Latvijas armijas topogrāfiskā karte mērogā 1:25 000 (1928-1940)

- Nomenklatūrā iespiestas 92 lapas.
- Komplekts glabājas LNB, LVVA un LU ĢZZF Karšu bibliotēkā, 14 lapas – Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā, divas – Kara muzejā.

(LNB)

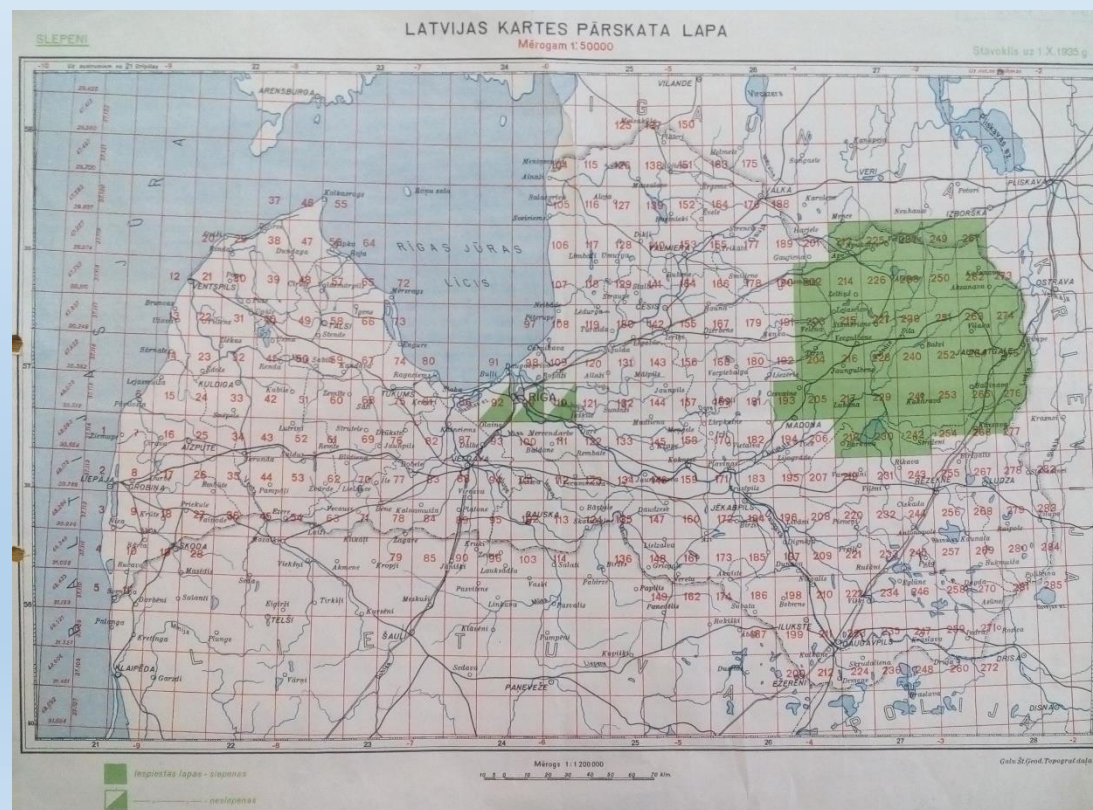
(LNB)

Latvijas armijas topogrāfiskā karte mērogā 1:50 000

- Izdotas 45 vai 46 lapas (pārsvarā no 1922. līdz 1925. gadam).
- Pārbaudītajās karšu krātuvēs atrastas 5 lapas (LNB un Kara muzejā).

(LNB)

(LVVA)

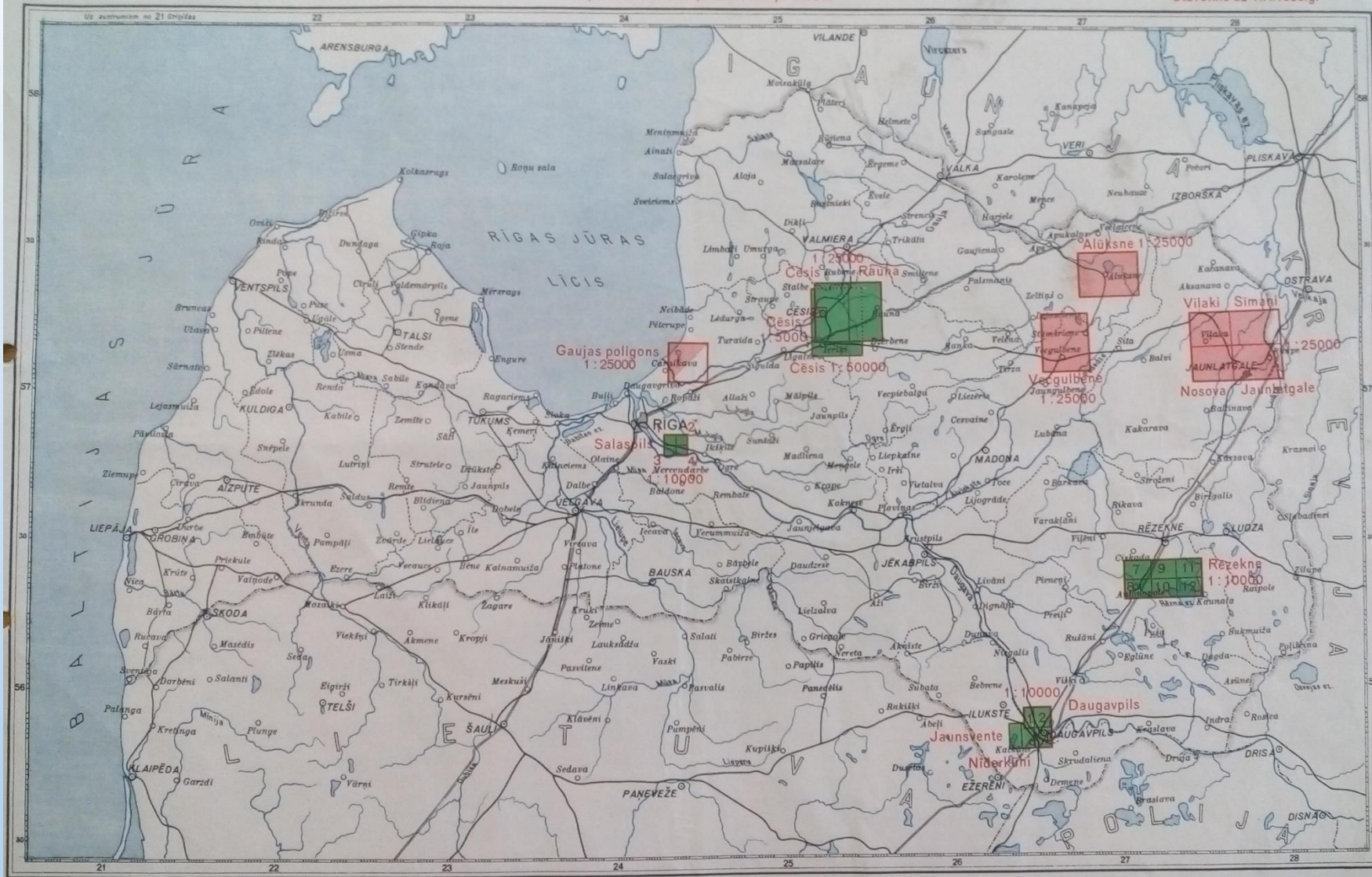
Latvijas armijas topogrāfiskās kartes galvenokārt karaspēka apmācības vajadzībām

- 1:10 000 – 23 lapas (pārsvarā atrodas LVVA, LNB un Kara muzejā; trūkst trīs Salaspils apkārtnes lapu).
- 1:21 000 – lapa «Daugavpils» (LNB).
- 1:25 000 – ārpus nomenklatūras izdotas 15 lapas, no kurām atrastas piecas:
 - 4 Jelgavas apkārtnes lapas – LVVA,
 - Gaujas poligons – LNB un Kara muzejā.
- 1:50 000 – lapa «Cēsis» (nav atrasta).

LATVIJAS KARTES PĀRSKATA LAPA

Iespējam kartēm apmēcības vajadzībām

Stāvoklis uz 1.X.1935.g.

- Slepenas
- Nav izpaužamas
- Neslepenas

Mērogs 1:1 200 000
0 10 20 30 40 50 60 70 km

Gatv. Št. Geod. Topogr. dat.

(LVVA)

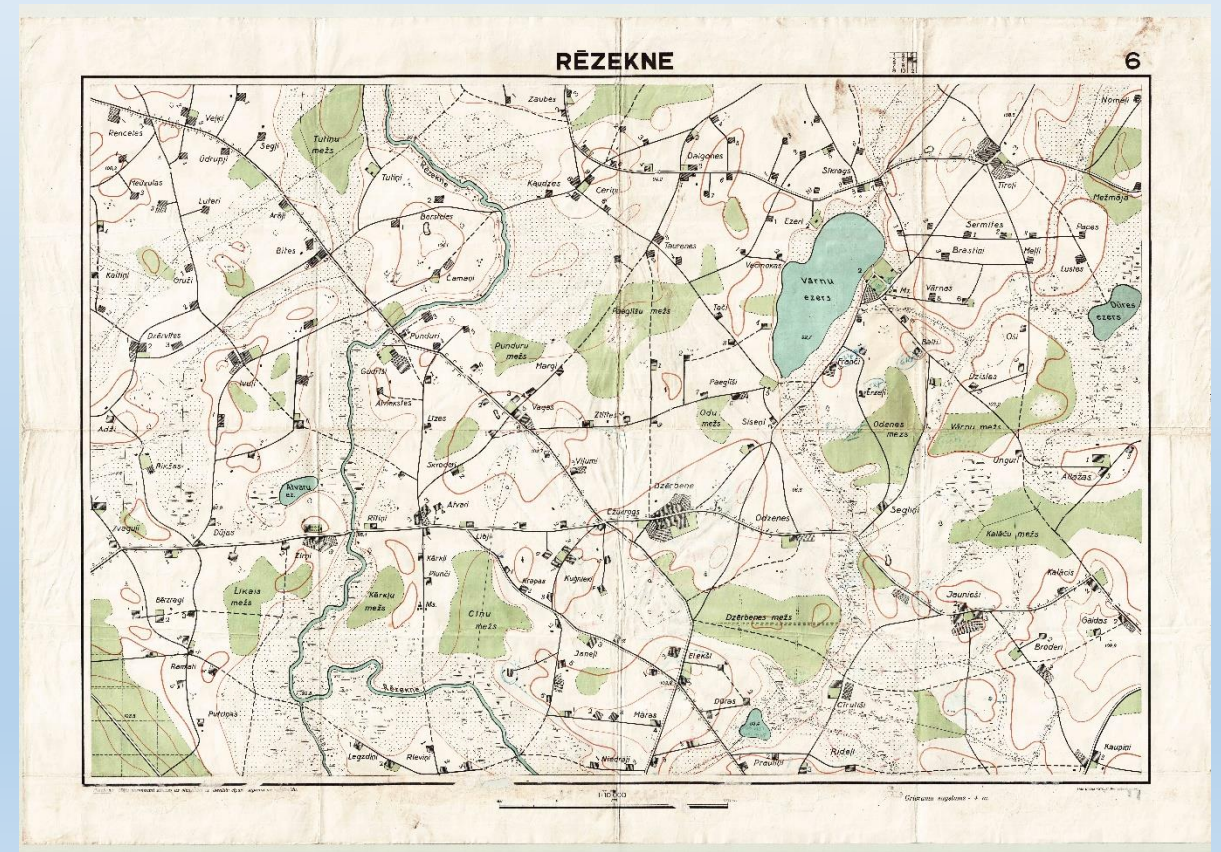
Rēzeknes apkārtnes topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000 (12 lapas)

«Virsnieku kursi 1930. g. februārī».

Vēlāks izdevums, gads nav norādīts.

(LNB)

(LNB)

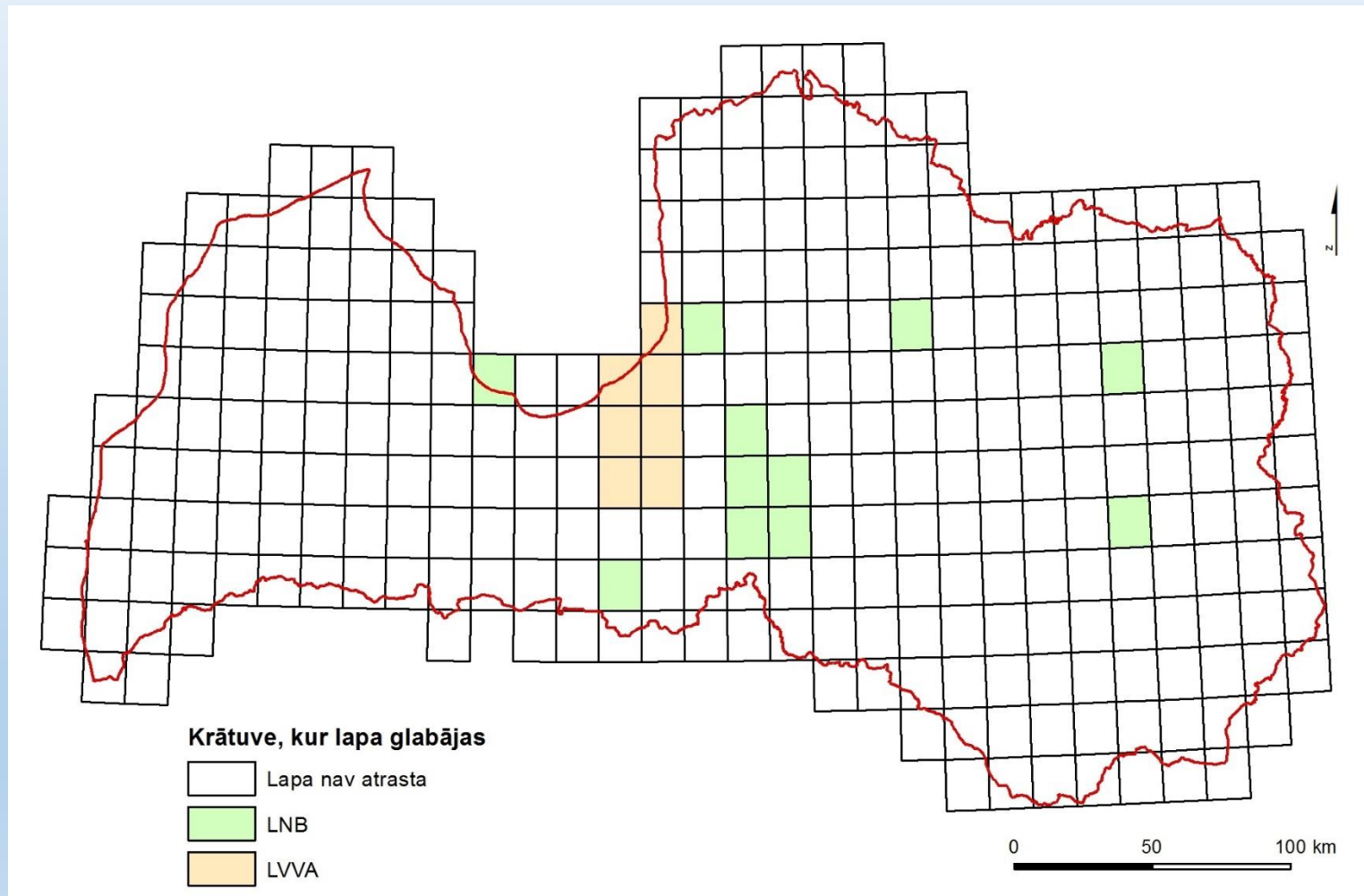
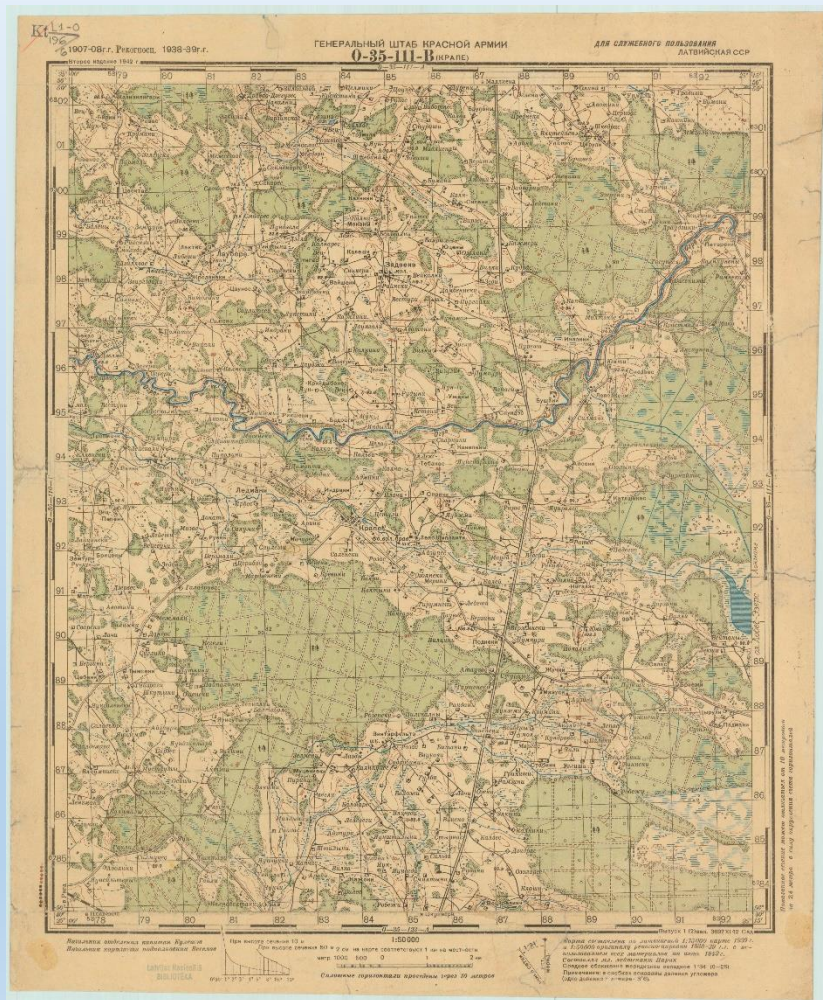
Vecāku topogrāfisko karšu atkārtoti izdevumi

- Krievijas 1:126 000 - 1922. gadā iespiestas 14 lapas (Latgale), atrastas četras (LNB un Nacionālajā vēstures muzejā).
- Vācu 8. armijas karte 1:25 000 – 5 lapas (LNB).

PSRS Sarkanās armijas Ģenerālštāba izdotās topogrāfiskās kartes

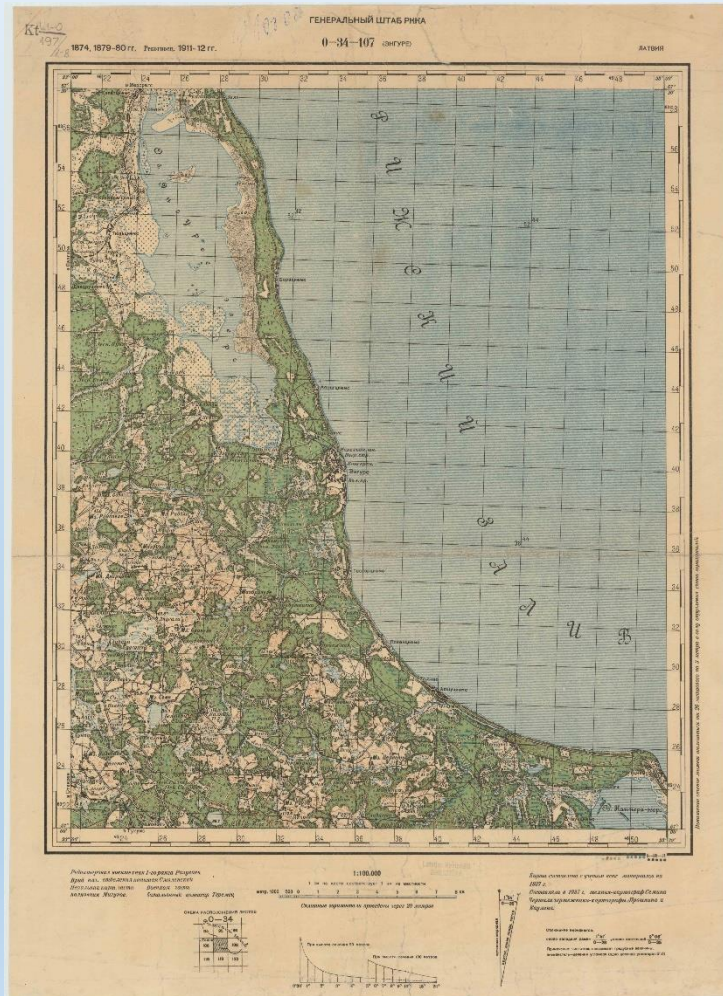
- Kartes, kuru sagatavošanai izmantoti galvenokārt Krievijas impērijas laika izdevumi:
 - 1:42 000
 - 1:50 000
 - 1:100 000
 - 1:200 000
- Atkārtoti izdevumi 2. pasaules kara laikā, sastādīšanai izmantojot arī Latvijas armijas topogrāfiskās kartes:
 - 1:50 000
 - 1:100 000
 - 1:200 000

PSRS Sarkanās armijas Ģenerālštāba topogrāfiskā karte mērogā 1:50 000

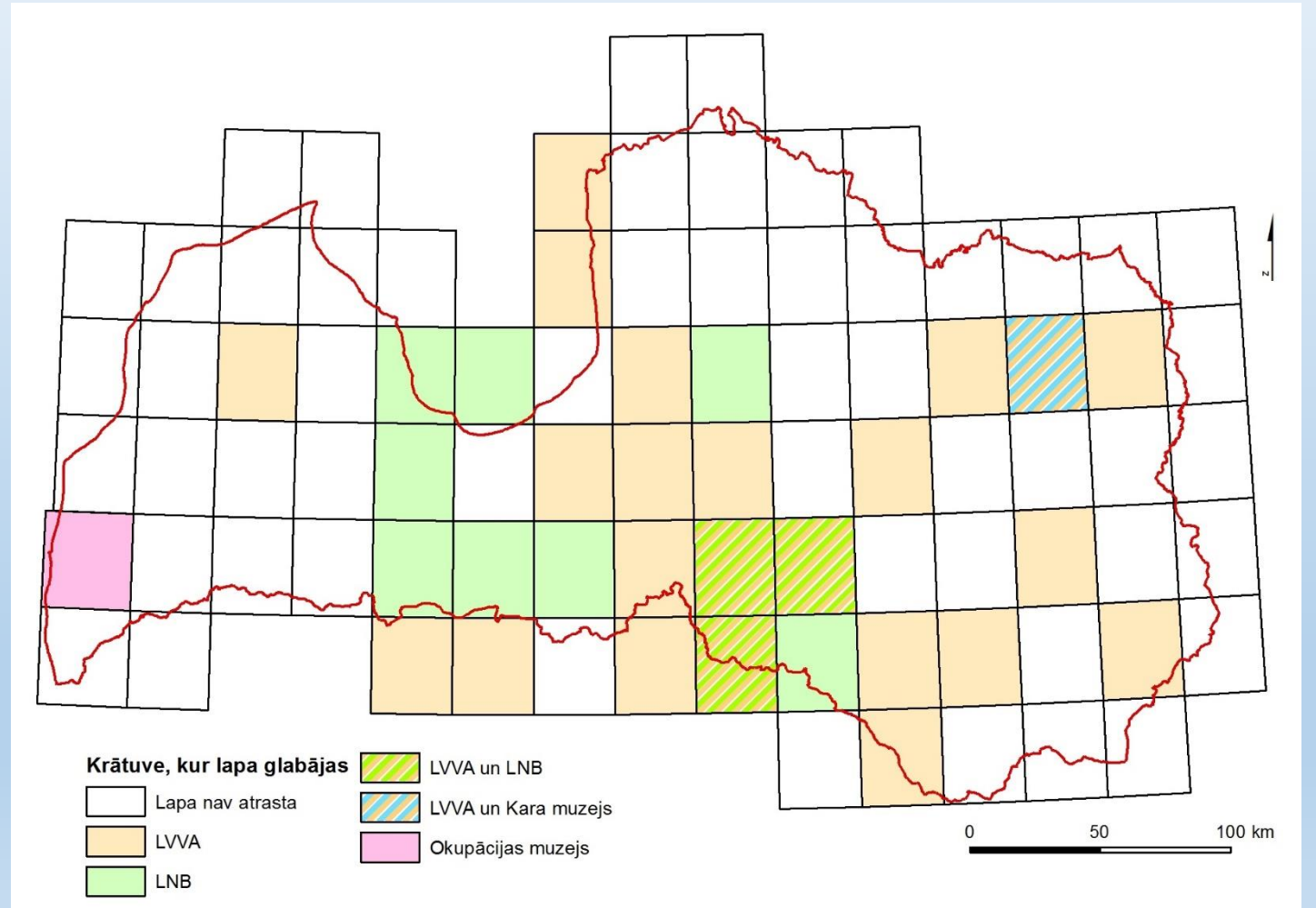

(LNB)

PSRS Sarkanās armijas Ģenerālštāba topogrāfiskā karte mērogā 1:100 000

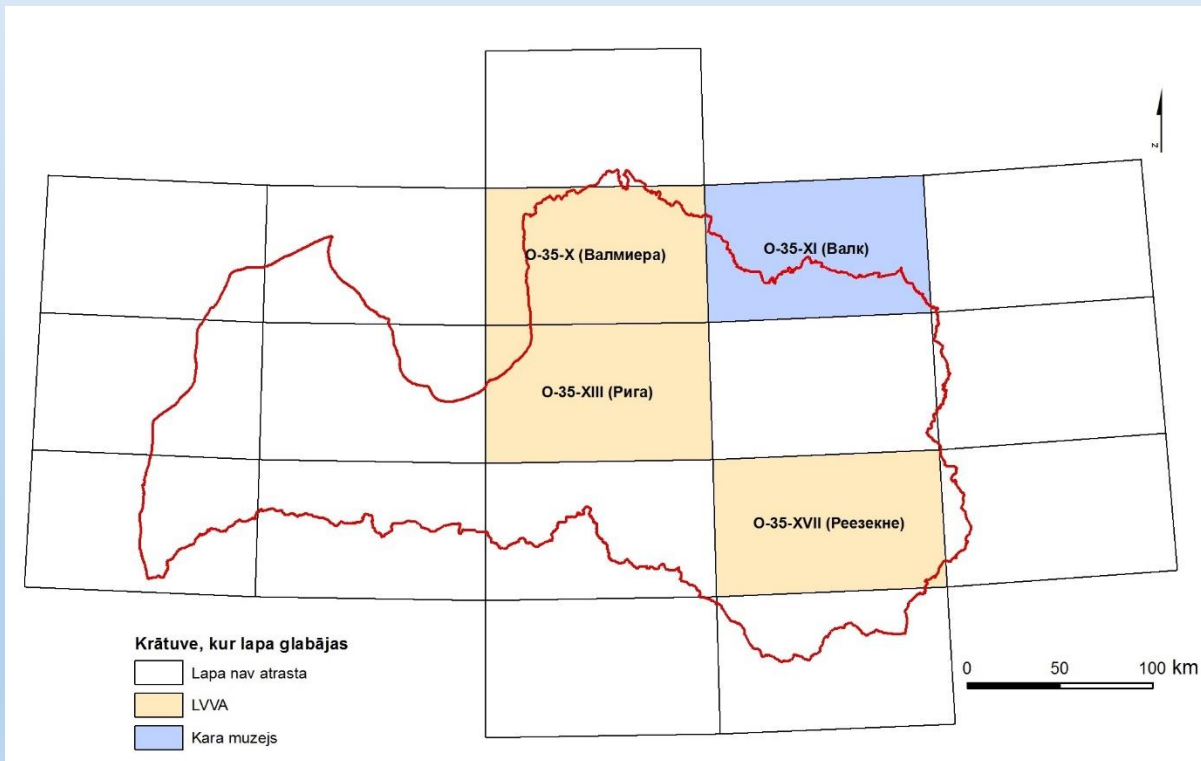

(LNB)

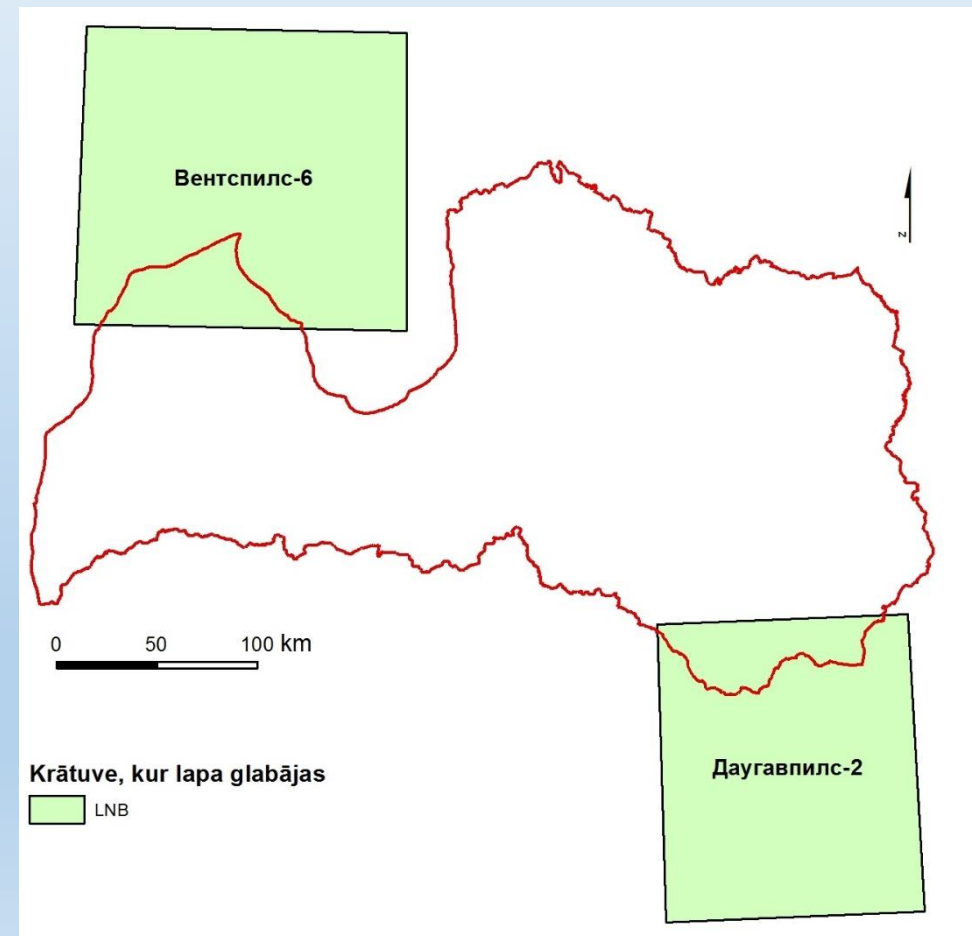

PSRS Sarkanās armijas Ģenerālštāba topogrāfiskās kartes mērogā 1:200 000

2. izdevums

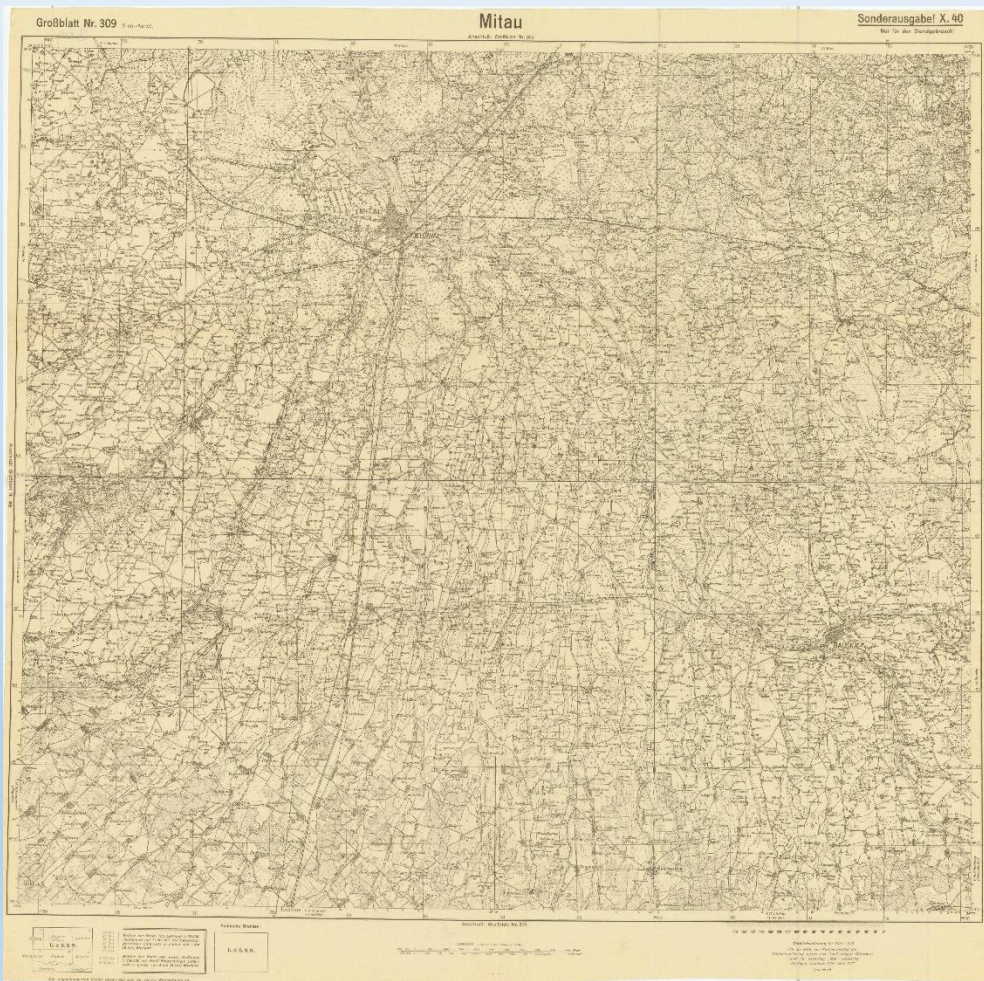
3. izdevums

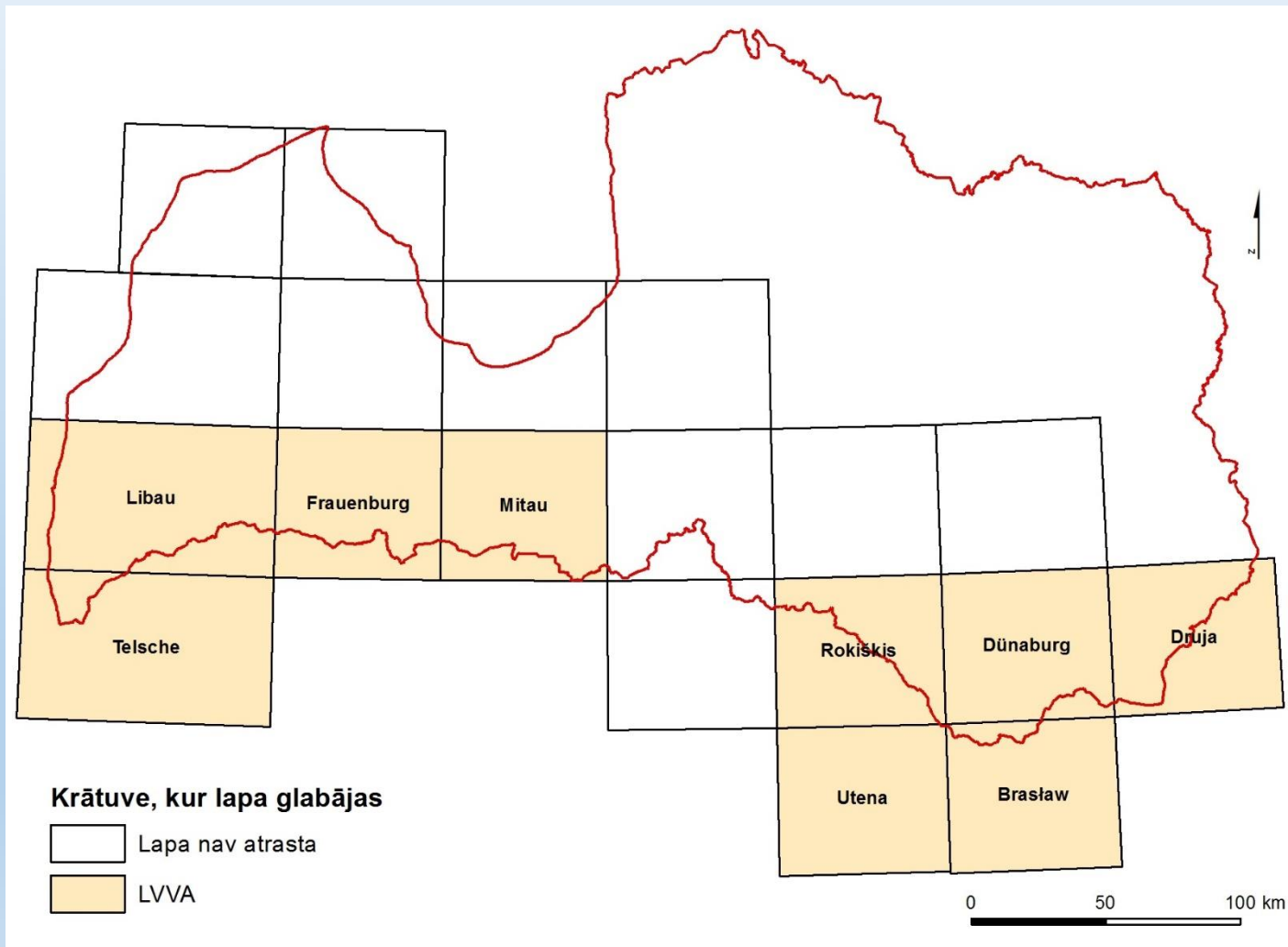
Citas PSRS izdotās topogrāfiskās kartes

- 1:42 000 – LNB 3 lapas (1930. g. izdevums).
- Atkārtots Latvijas armijas izdotās lapas «Gaujas poligons» (1:25 000) izdevums 1941. gadā (LNB).
- Krievijas impērijas laika karšu atkārtoti izdevumi.

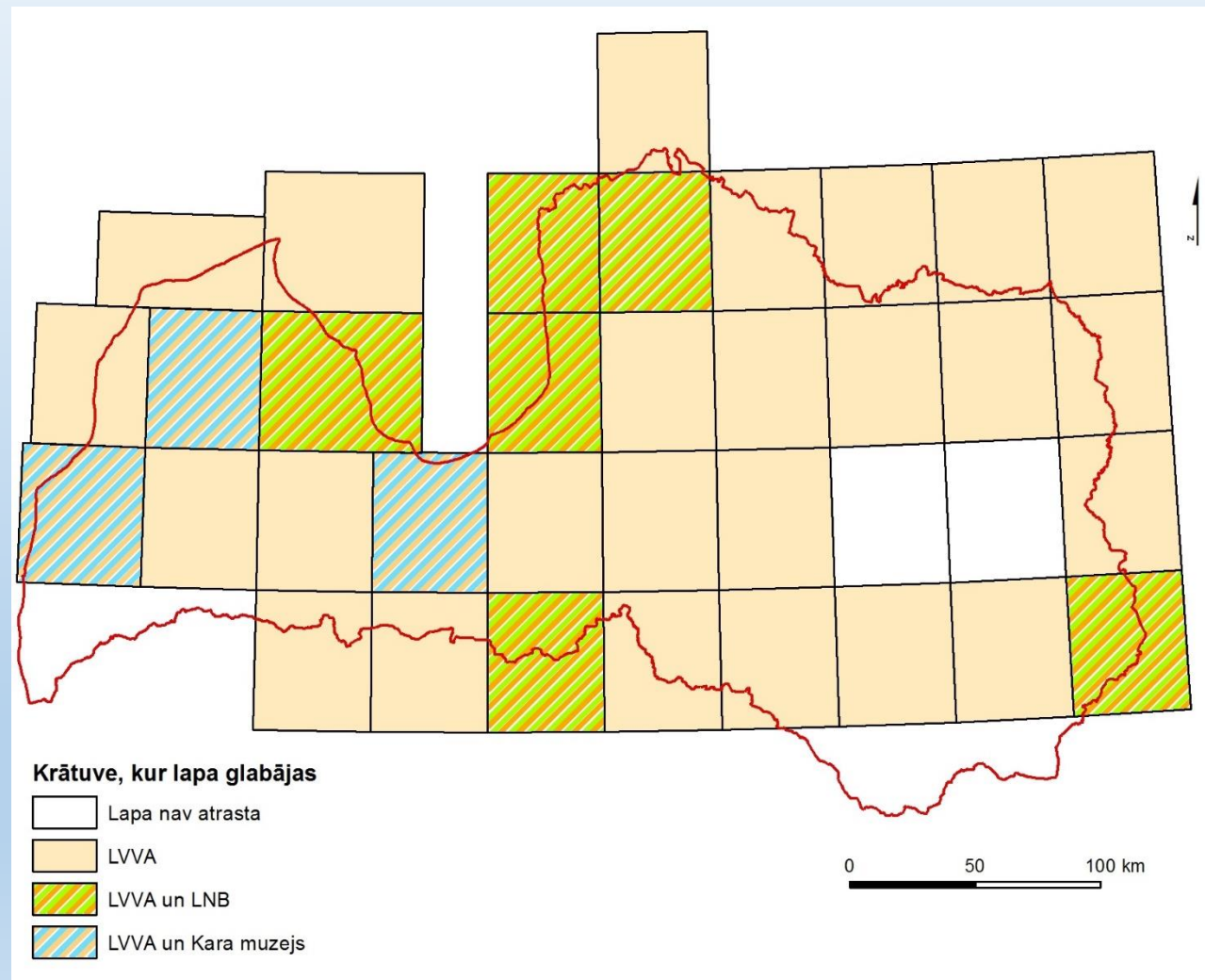
Vācu topogrāfiskā karte mērogā 1:100 000 – Polija, Baltkrievija, Lietuva, Latvija (1940-1941)

(No: <http://igrek.amzp.pl/>)

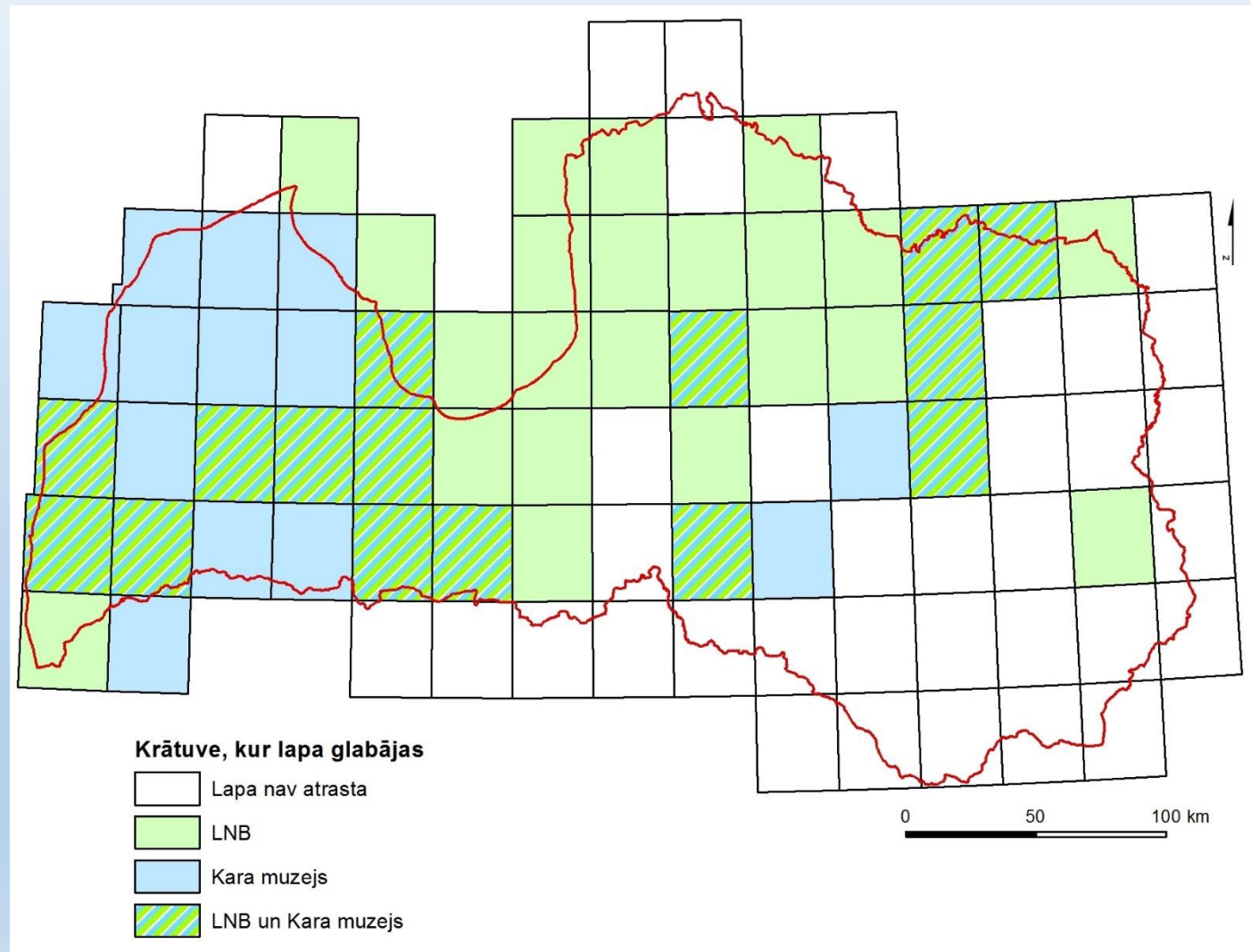
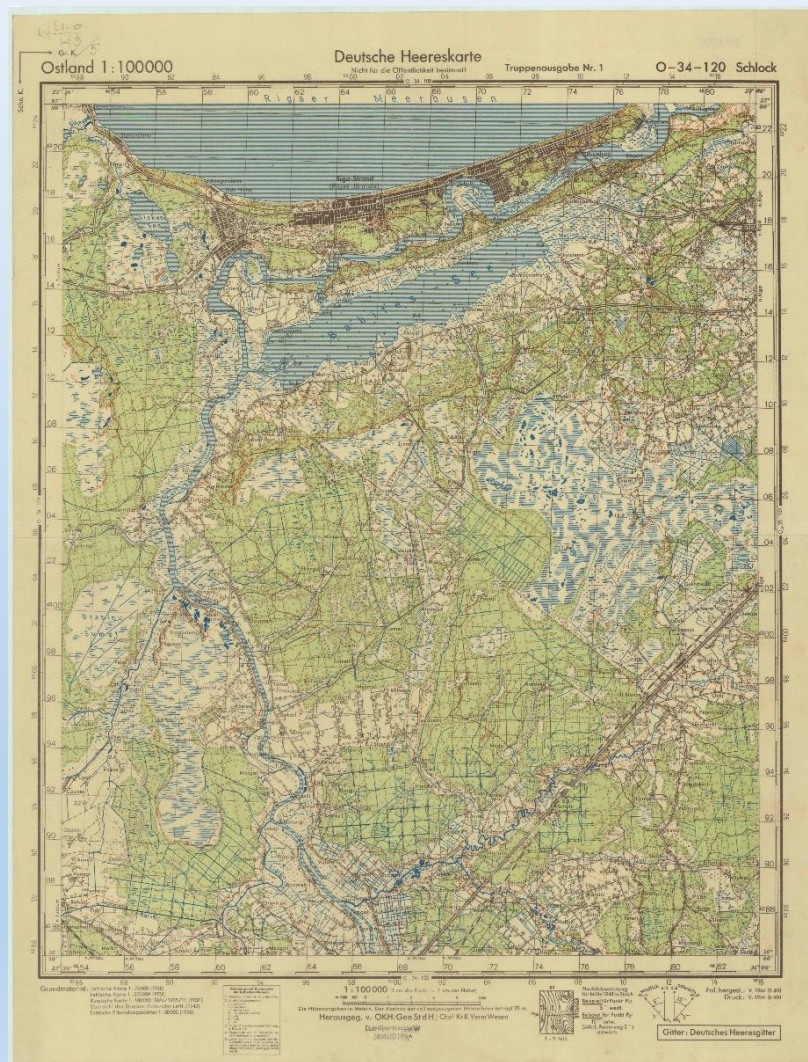

Vācu topogrāfiskā karte «Estland-Lettland 1:100 000» (1940-194[1]?)

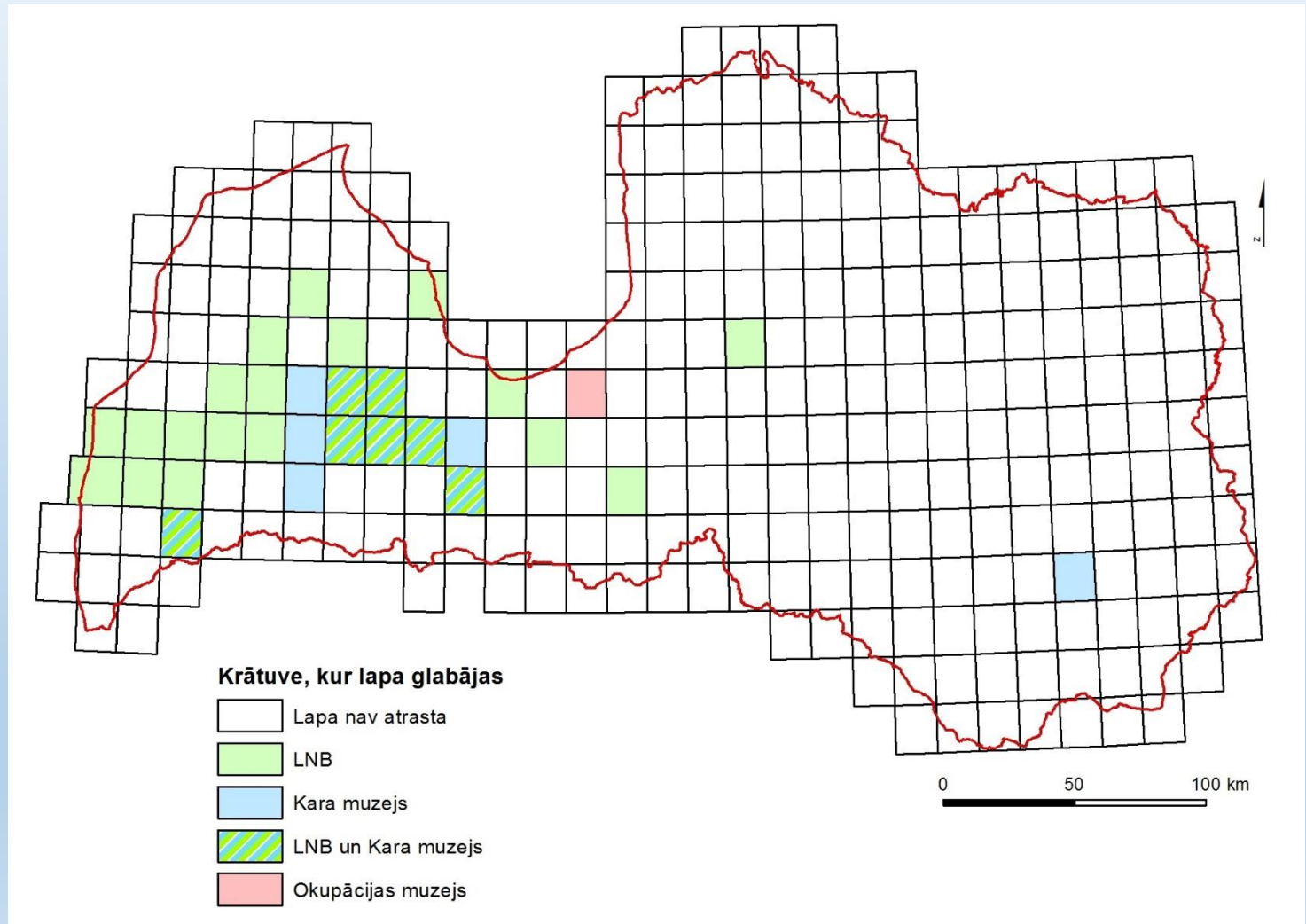
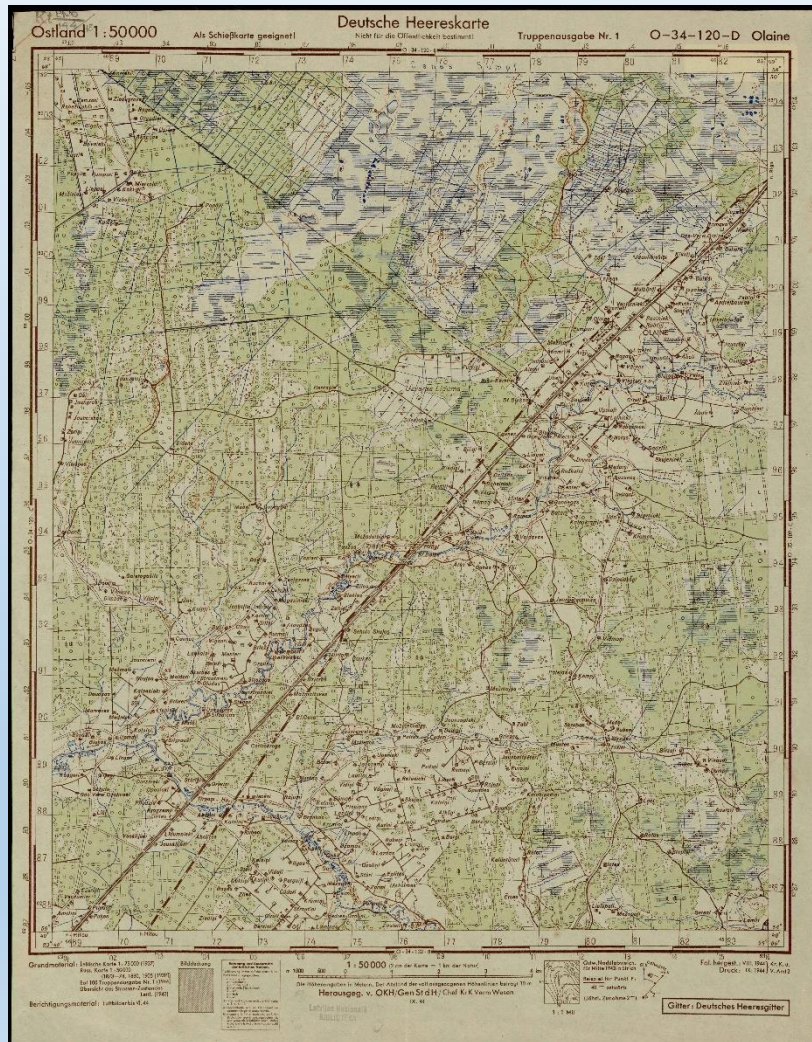
(LNB)

Vācu armijas karte «Ostland 1:100 000», «Russland 1:100 000»

(LNB)

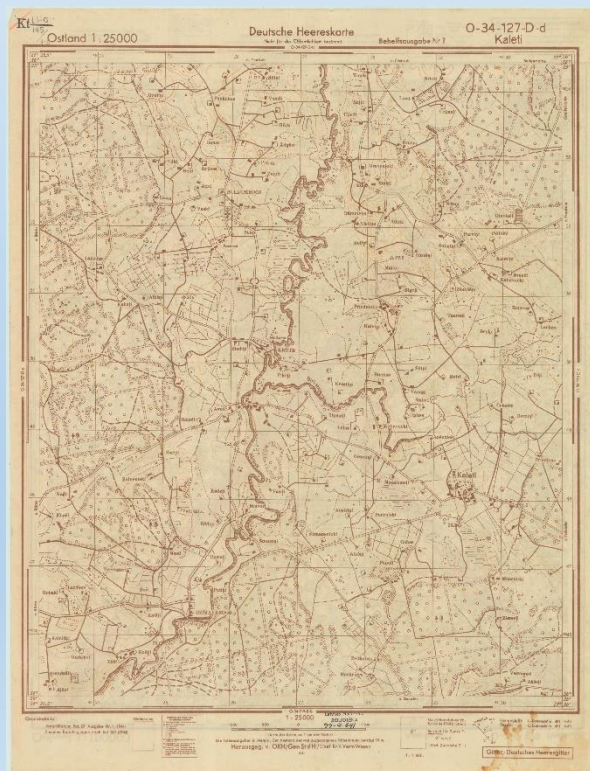
Vācu armijas karte «Ostland 1:50 000», «Russland 1:50 000»

(LNB)

Citas vācu armijas topogrāfiskās kartes

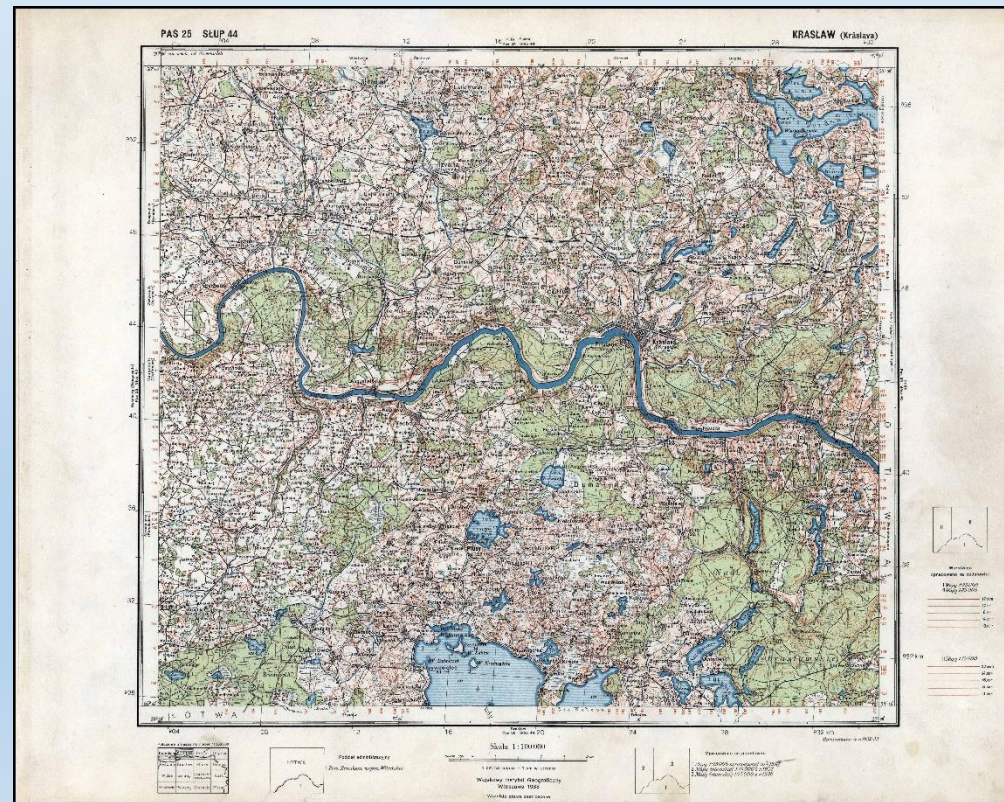
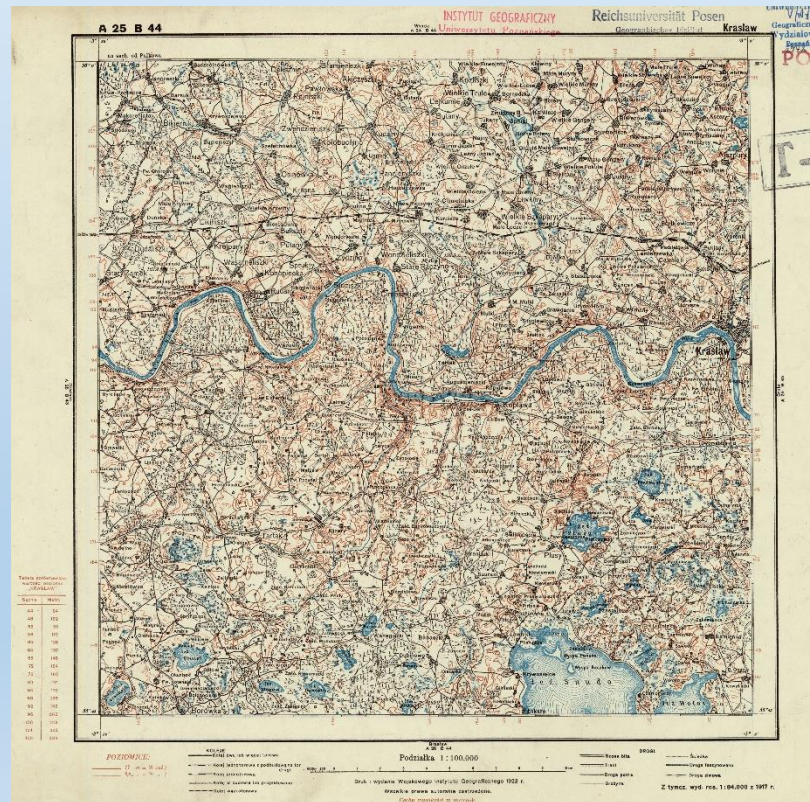
- «Ostland 1:25 000» – LNB 3 lapas.
- «Ostland 1:10 000» – 5 lapas pieejamas tikai elektroniski.

(LNB)

Polijā izdotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:100 000

- Galvenokārt attēlota Latvijas DA daļa.
- Latvijas karšu krātuvēs neizdevās atrast kaut vienu lapu.

(No: <http://igrek.amzp.pl/>)

Igaunijā izdotās topogrāfiskās kartes

- Atsevišķas lapas Latvijas pierobežā (pārbaudītajās Latvijas karšu krātuvēs nav atrodamas).
- Krievijas impērijas laika karšu kopijas:
 - 1:126 000 – LNB 3 lapas.

Secinājumi

- Vairumā gadījumu valsts institūciju karšu krājumos trūkst atsevišķu karšu lapu – arī to, kas izdotas Latvijā.
- Karšu lapas atrodas dažādās krātuvēs – tās apkopojot un digitāli padarot pieejamas sabiedrībai, tās būtu daudz vieglāk izmantot.
- Iespējams, ka bez šeit minētajām kartēm pastāv arī citi attiecīgā laika Latvijas teritorijas topogrāfisko karšu izdevumi.
- Trūkst informācijas par ārzemēs izdoto karšu lapu skaitu.
- Latvijas topogrāfiskās kartes glabā arī ārzemju karšu krātuvēs, daļa atrodas privātkolekcionāru krājumos.

Paldies par uzmanību!